

ΠΑΤΩ

πατώ κ. **πατάω**, ρ. [*<αρχ. πατώ*], πατώ. **1.** εισέρχομαι, μπαίνω σε ένα χώρο: «μόλις πάτησε στο μαγαζί, άρχισε τις παρατηρήσεις». **2.** συχνάζω σε ένα χώρο: «απ' τη μέρα που κέρδισε στο λαχείο, δεν πατάει στο μπαράκι μας». **3.** πιέζω κάτι με το δάχτυλό μου: «πάτησε το κουδούνι, που βρισκόταν δίπλα απ' την πόρτα». (Παιδικό τραγούδι: **πατώ** ένα κουμπί και βγαίνει μια χοντρή και λέει στα παιδάκια νιξ φαί). **4.** εμφανίζομαι σε ένα χώρο: «μήπως πάτησε ο τάδε από δω;». **5.** ακουμπώ με τα πόδια μου τον πυθμένα, ιδίως της θάλασσας, πατώνω: «επειδή δεν ξέρει καλό μπάνιο, πηγαίνει μέχρι εκεί που πατάει». **6.** εισβάλλω, λεηλατώ, ληστεύω: «πάτησαν κλέφτες το χωριό». **7.** κυριεύω: «οι στρατιώτες μας πάτησαν και το τελευταίο οχυρό του εχθρού». (Δημοτικό τραγούδι: *σαράντα παλικάρια από τη Λιβαδειά πάνε για να πατήσουν μωρ' την Τριπολιτσά*). **8.** μπαίνω σε κάποιο έτος της ηλικίας μου: «τον άλλον μήνα πατώ τα εξήντα». (Τραγούδι: *σαν πατήσεις κάποια μέρα τα σαράντα, στης ζωής το περιθώριο να μην μπεις*). **9.** σιδερώνω κάποιο ρούχο, ιδίως βιαστικά, πρόχειρα: «βρε γυναίκα, πάτησέ μου τάκα τάκα το παντελόνι, γιατί βιάζομαι να φύγω». **10.** (για τροχοφόρα) συνθλίβω κάποιον ή κάτι περνώντας με τους τροχούς από πάνω του: «όπως πενούσε το δρόμο, γλίστρησε και τον πάτησε ένα αυτοκίνητο, που ερχόταν με ταχύτητα». **11.** (για πράγματα) εφαρμόζω στο δάπεδο, στο έδαφος: «φώναξε το γκαρσόν να διορθώσει τη θέση του τραπέζιου, γιατί δεν πατούσε καλά στο τσιμέντο της αυλής». **12.** στην προστακτ. **πάτα**, (γενικά για τροχοφόρα) προτροπή στον οδηγό για να αναπτύξει ταχύτητα: «πάτα ρε λίγο γιατί δε θα φτάσουμε ποτέ έτσι όπως πάμε». (Λαϊκό τραγούδι: **πάτα** το μηχανάκι για τη μονάδα σου, εγώ θα 'μαι για πάντα η φιλενάδα σου). (Ακολουθούν 141 φρ.)·

- αλλού πατάει κι αλλού βρίσκεται, βλ. λ. [αλλού](#)·

- βγάζω τη σκούφια μου και την πατώ, βλ. λ. [σκούφια](#)·

- βγάζω το καπέλο μου και το πατώ, βλ. λ. [καπέλο](#)·

- δεν μπορείς να πατάς σε δυο βάρκες, βλ. λ. [βάρκα](#)·

- δεν ξέρω πού πατώ και πού πηγαίνω, **α.** έχω χάσει τον προσανατολισμό μου: «έμεινα από βενζίνη σε μια ερημική τοποθεσία και δεν ήξερα πού πατούσα και πού πήγαινα κι αν δε μ' έβρισκε ένας τσομπάνης, θα χανόμουν στο βουνό». **β.** είμαι πολύ μεθυσμένος: «όταν πω λίγο παραπάνω, δεν ξέρω πού πατώ και πού πηγαίνω»·

- δεν πατάει, **α.** δε συχνάζει σε κάποιο συγκεκριμένο χώρο: «συνήθως δεν πατάει στις χαρτοπαιχτικές λέσχες». **β.** δεν έρχεται, δεν πηγαίνει κάπου: «εδώ στο σπίτι του δεν πατάει, περιμένεις να 'ρθει στο δικό σου!». (Λαϊκό τραγούδι: *έμαθα πως παίζεις ζάρια στις λέσχες πως γυρνάς, και στο σπίτι σου τα βράδια ποτέ σου δεν πατάς*)·

- δεν πατάει άνθρωπος, βλ. λ. [άνθρωπος](#)·

- δεν πατάει κάτω, βλ. λ. [κάτω](#)·

- δεν πατάει ούτε μυρμήγκι, βλ. λ. [μυρμήγκι](#)·

- δεν πατάει πόδι, βλ. λ. [πόδι](#)·

- δεν πατάει στη γη, βλ. λ. [γη](#)·

- δεν πατάει ψυχή, βλ. λ. [ψυχή](#)·

- δεν πατάς γερά, βλ. λ. [γερός](#)·

- δεν πατάς καλά, βλ. λ. [καλός](#)·

- δεν πατώ στο κατώφλι του ή δεν πατώ το κατώφλι του, βλ. λ. [κατώφλι](#)·

- (δεν) πατώ το πόδι μου, βλ. λ. [πόδι](#).
- έγινε χαλί να τον πατήσω, βλ. λ. [χαλί](#).
- εδώ πατάει κι αλλού βρίσκεται, βλ. λ. [αλλού](#).
- εδώ πατάει κι εκεί βρίσκεται, βλ. λ. [εδώ](#).
- είναι σαν να τον πάτησε ελέφαντας, βλ. λ. [ελέφαντας](#).
- θα γίνω γη να με πατήσεις, βλ. λ. [γη](#).
- θα γίνω χαλί να με πατήσεις, βλ. λ. [χαλί](#).
- θα σε πατήσω (κάτω), **α.** θα σε δειρώ πολύ άγρια, θα σε λιώσω: «αν ξαναπείς κακιά κουβέντα για μένα, θα σε πατήσω». **β.** (για παιχνίδια, ιδίως επιτραπέζια) θα σε κατανικήσω: «αν παίξουμε οι δυο μας τάβλι, θα σε πατήσω || παίξαμε χαρτιά και τον πάτησα κάτω». **γ.** θα σε εξαντλήσω, θα σε κατακουράσω: «αν είσαι κουρασμένος, καλύτερα μην πας να τον βοηθήσεις, γιατί έχει τόσο πολλή δουλειά, που θα σε πατήσει κάτω».
- θα σε πατήσω (κάτω) σαν μυρμήγκι ή θα σε πατήσω (κάτω) σαν το μυρμήγκι, βλ. λ. [μυρμήγκι](#).
- θα σε πατήσω (κάτω) σαν σκουλήκι ή θα σε πατήσω (κάτω) σαν το σκουλήκι, βλ. λ. [σκουλήκι](#).
- θα σου πατήσω ένεση, βλ. λ. [ένεση](#).
- θα σου πατήσω τα τζίτζιλα, βλ. λ. [τζίτζιλο](#).
- θα τον κάνω να πατήσει μαύρο χιόνι, βλ. λ. [χιόνι](#).
- θα τον κάνω να πατήσει μαύρο χώμα, βλ. λ. [χώμα](#).
- θα τον κάνω να πατήσει παλιό χιόνι, βλ. λ. [χιόνι](#).
- θα τον κυνηγήσω μέχρι να πατήσει μαύρο χιόνι, βλ. λ. [χιόνι](#).
- θα τον κυνηγήσω μέχρι να πατήσει μαύρο χώμα, βλ. λ. [χώμα](#).
- θα τον κυνηγήσω μέχρι να πατήσει παλιό χιόνι, βλ. λ. [χιόνι](#).
- θα τον κυνηγήσω μέχρι να τον κάνω να πατήσει μαύρο χιόνι, βλ. λ. [χιόνι](#).
- θα τον κυνηγήσω μέχρι να τον κάνω να πατήσει μαύρο χώμα, βλ. λ. [χώμα](#).
- θα τον κυνηγήσω μέχρι να τον κάνω να πατήσει παλιό χιόνι, βλ. λ. [χιόνι](#).
- κάτι πατώ! ή κάτι πατάμε! βλ. λ. [κάτι](#).
- με το που πάτησε το πόδι του, βλ. λ. [πόδι](#).
- μη μου πατάς στον κάλο ή μη μου πατάς τον κάλο βλ. λ. [κάλος](#).
- μην πατάς το φίδι στην ουρά, βλ. λ. [φίδι](#).
- μου πάτησε στον κάλο ή μου πάτησε τον κάλο, βλ. λ. [κάλος](#).

- όποιος δε βλέπει πού πατεί, στις λάσπες θε να πέσει, βλ. λ. [λάσπη](#).
- όποιος τη νύχτα περπατά, κάτουρα και σκατά πατά ή όποιος τη νύχτα περπατεί, κάτουρα και σκατά πατεί, βλ. λ. [νύχτα](#).
- όπου πατά, χορτάρι δε φυτρώνει ή όπου πατήσει, χορτάρι δε φυτρώνει, βλ. λ. χορτάρι.
- όσο πατά η γάτα, βλ. λ. [γάτα](#).
- όσο πατάει το πόδι της μύγας, βλ. λ. [πόδι](#).
- πάτα μια τσιρίδα, βλ. λ. τσιρίδα.
- πάτα την (ενν. τη μοτοσικλέτα), αύξησε την ταχύτητά της: «πάτα την, ρε παιδάκι μου, τώρα που δεν έχει κίνηση».
- πάτα το (ενν. το αυτοκίνητο, το γκάζι), αύξησε την ταχύτητά του: «πάτα το, γιατί, έτσι όπως πάμε, δε θα φτάσουμε ούτε αύριο».
- πάτα του μια ένεση, βλ. λ. [ένεση](#).
- πατάει αλλού και βρίσκεται αλλού, βλ. λ. [αλλού](#).
- πατάει εδώ και βρίσκεται αλλού, βλ. λ. [αλλού](#).
- πατάει εδώ και βρίσκεται εκεί, βλ. λ. [εδώ](#).
- πατάει και τρέμει ο δρόμος, βλ. λ. δρόμος.
- πατάει σαν τη γάτα, βλ. λ. [γάτα](#).
- πατάει στα νύχια, βλ. λ. [νύχι](#).
- πατάει σταφύλια, βλ. λ. [σταφύλι](#).
- πατείς με πατώ σε, τόσο μεγάλος συνωστισμός, που ο ένας πατάει επάνω στα πόδια του άλλου: «υπήρχε τόσος πολύς κόσμος, που ήμασταν πατείς με πατώ σε».
- πάτησα στη γη, χέζω τη βάρκα σου, βλ. λ. [βάρκα](#).
- πάτησε ένα τρεχιό! ή πάτησε τρεχιό, βλ. λ. [τρεχιό](#).
- πάτησε μια τρεχάλα! ή πάτησε τρεχάλα, βλ. λ. [τρεχάλα](#).
- πάτησε στ' αβγό κι έφτασε τον ουρανό, βλ. λ. [αβγό](#).
- πάτησες στην πίτα! ή πάτησες την πίτα! βλ. λ. [πίτα](#).
- πατώ αργιλέ ή πατώ τον αργιλέ, βλ. λ. αργιλές.
- πατώ γερά, βλ. λ. [γερός](#).
- πατώ γερά (πάνω) στη γη, βλ. λ. [γη](#).
- πατώ με τα δυο πόδια μου στη γη, βλ. λ. [γη](#).

- πατώ γκάτζι, βλ. λ. [γκάτζι](#).
- πατώ δουλειά ή πατώ σκληρή δουλειά, βλ. λ. [δουλειά](#).
- πατώ επί πτωμάτων, βλ. λ. πτώμα.
- πατώ καλά, βλ. λ. [καλός](#).
- πατώ μια τσιρίδα, βλ. λ. τσιρίδα.
- πατώ μια φωνή, βλ. λ. φωνή.
- πατώ ντιλίτ, βλ. λ. ντιλίτ.
- πατώ πεντάλ, βλ. λ. πεντάλ.
- πατώ πόδι (ποδάρι) βλ. λ. [πόδι](#).
- πατώ πρόγκα ή πατώ μια πρόγκα, βλ. λ. [πρόγκα](#).
- πατώ σ' αναμμένα κάρβουνα, βλ. λ. [κάρβουνο](#).
- πατώ (σε) γερό σανίδι, βλ. λ. [σανίδι](#).
- πατώ (σε) σάπιο σανίδι, βλ. λ. [σανίδι](#).
- πατώ σε στέρεο έδαφος, βλ. λ. [έδαφος](#).
- πατώ στα δάχτυλα (των ποδιών μου), βλ. λ. [δάχτυλο](#).
- πατώ στα νύχια (των ποδιών μου), βλ. λ. [νύχι](#).
- πατώ σταθερά στα πόδια μου, βλ. λ. [πόδι](#).
- πατώ στην πίτα ή πατώ την πίτα, βλ. λ. [πίτα](#).
- πατώ στις μύτες, βλ. λ. [μύτη](#).
- πατώ στις μύτες των παπουτσιών μου, βλ. λ. [μύτη](#).
- πατώ στις μύτες των ποδιών μου, βλ. λ. [μύτη](#).
- πατώ στο σίδερο, βλ. λ. [σίδερο](#).
- πατώ τα γέλια ή πατώ το γέλιο, βλ. λ. [γέλιο](#).
- πατώ τα κλάματα ή πατώ το κλάμα, βλ. λ. [κλάμα](#).
- πατώ τετάρτη ή πατώ την τετάρτη, βλ. λ. τετάρτη.
- πατώ τη γάτα, βλ. λ. [γάτα](#).
- πατώ τη νάρκα, βλ. λ. νάρκα.
- πατώ τη σκαντάλη, βλ. λ. σκαντάλη.

- πατώ την αγκινάρα, βλ. λ. αγκινάρα·
- πατώ (την) κόρνα, βλ. λ. κόρνα·
- πατώ την μπανανόφλουδα, βλ. λ. [μπανανόφλουδα](#)·
- πατώ την πεπονόφλουδα, βλ. λ. [πεπονόφλουδα](#)·
- πατώ (τις) τσιρίδες, βλ. λ. τσιρίδα·
- πατώ (τις) φωνές, βλ. λ. φωνή·
- πατώ το λόγο μου, βλ. λ. λόγος·
- πατώ το λουλά, βλ. λ. λουλάς·
- πατώ το πόδι μου, βλ. λ. [πόδι](#)·
- πατώ το στεφάνι μου, βλ. λ. στεφάνι·
- πατώ το φρένο, βλ. λ. [φρένο](#)·
- πατώ τον όρκο μου, βλ. λ. όρκος·
- πατώ τρεχινό, βλ. λ. [τρεχινό](#)·
- πατώ τρίτη, βλ. λ. τρίτη·
- πατώ φρένο, βλ. λ. [φρένο](#)·
- σιγά, θα πατήσεις τη φούστα σου βλ. λ. [φούστα](#)·
- στου κλέφτη το σπίτι, κλέφτες δε πατούν, βλ. λ. [κλέφτης](#)·
- τα πατώ, έχω πολλά χρήματα, είμαι πλούσιος: «όταν τα πατάς, μπορείς να κάνεις ό,τι θέλεις». Από την εικόνα του ατόμου, που πιέζει τα χαρτονομίσματα για να χωρέσουν μέσα στο συρτάρι του ταμείου του·
- τα πατώ γερά, βλ. λ. [γερός](#)·
- την πάτησα για καλά ή την πάτησα για τα καλά, βλ. λ. [καλός](#)·
- την πάτησα στην έδρα μου, βλ. λ. έδρα·
- την πάτησε άσχημα, βλ. λ. [άσχημος](#)·
- την πάτησε σαν αγράμματος, βλ. λ. αγράμματος·
- την πατώ, **α.** αποτυχαίνω να φέρω σε πέρας μια δουλειά ή μια υπόθεση: «νόμιζα πως θα τέλειωνα γρήγορα τη δουλειά, αλλά την πάτησα, γιατί είχε απρόβλεπτες δυσκολίες». Από την εικόνα του ατόμου που πατάει την αγκινάρα, την μπανανόφλουδα, την πεπονόφλουδα και πέφτει κάτω. **β.** (γενικά) αποτυχαίνω: «την πάτησα στις εξετάσεις». (Λαϊκό τραγούδι: *έναν άντρα στη ζωή μου μοναχά αγάπησα, θα τον πάρω κι ας μου λένε πως **την πάτησα***). **γ.** ξεγελιέμαι, πέφτω θύμα απάτης: «νόμιζα πως ήταν τίμιος, αλλά την πάτησα και μου 'φαγε ένα κάρο λεφτά». (Λαϊκό τραγούδι: *μην κάνεις έτσι και θ' αρρωστήσεις, γυναίκες θα 'βρεις ένα σωρό. Τι μάγκας είσαι να **την πατήσεις**; Κρίμας που κάνεις τον πονηρό*). **δ.** ερωτεύομαι παράφορα: «μια φορά την πάτησε ο άνθρωπος κι επειδή του βγήκε σκάρτη η γυναίκα, το σκέφτεται πολύ να ξανακάνει δεσμό». (Λαϊκό τραγούδι: *πρώτη φορά*

μπερδεύομαι, πρώτη φορά αμάν, αμάν, πρώτη φορά που **την πατώ**, τα λάθη της τα συγχωρώ, πρώτη φορά που συμφωνώ και ρίχνω τον εγωισμό). **ε.** (για μοτοσικλέτες) αυξάνω την ταχύτητά της, τρέχω με μεγάλη ταχύτητα: «όταν θέλω να τρέξω, πηγαίνω στην εθνική κι εκεί την πατώ και το ευχαριστιέμαι»·

- της πάτησα έναν κρύο (ενν. πούτσο, ψώλο), βλ. λ. κρύος·

- της πατώ έναν πούτσο, βλ. λ. πούτσος·

- το πατώ (ενν. το γκάτζι του αυτοκινήτου), αυξάνω την ταχύτητα του αυτοκινήτου, τρέχω με μεγάλη ταχύτητα: «δεν το πατώ, όταν βρίσκομαι μέσα στην πόλη, για να μην κάνω κανένα δυστύχημα»·

- τον πάτησα κάτω, **α.** τον έδειρα πολύ άγρια, τον ξυλοκόπησα: «κάποια στιγμή τον άρπαξε στα χέρια του και τον πάτησε κάτω». Από την εικόνα του παλαιστή που πατάει με το πόδι του το στήθος του ηττημένου αντιπάλου του. **β.** (ιδίως για επιτραπέζια παιχνίδια) τον κατανίκησα: «παίξαμε τάβλι και τον πάτησα κάτω». **γ.** τον κατακούρασα, τον εξάντλησα: «πήγα να τον βοηθήσω στη μετακόμιση που έκανε κι αυτός με πάτησε κάτω».

- τον πάτησε (κάτω) σαν μυρμήγκι ή τον πάτησε (κάτω) σαν το μυρμήγκι, βλ. λ. [μυρμήγκι](#)·

- τον πάτησε (κάτω) σαν σκουλήκι ή τον πάτησε (κάτω) σαν το σκουλήκι, βλ. λ. [σκουλήκι](#)·

- του πατώ αβανιά ή του πατώ την αβανιά, βλ. λ. αβανιά·

- του πατώ ένα βρισίδι, βλ. λ. βρισίδι·

- του πατώ ένα κλύσμα, βλ. λ. κλύσμα·

- του πατώ έναν πούτσο, βλ. λ. πούτσο·

- του πατώ ένα χέρι (χεράκι) ξύλο, βλ. λ. χέρι·

- του πατώ ένα χεσίδι, βλ. λ. χεσίδι·

- του πατώ ένα χέσιμο, βλ. λ. χέσιμο·

- του πατώ μάτι, βλ. λ. μάτι·

- του πατώ μια δουλειά, βλ. λ. [δουλειά](#)·

- του πατώ (μια) κατσάδα, βλ. λ. κατσάδα·

- του πατώ όλα τα γκάτζια (ενν. του αυτοκινήτου μου), βλ. λ. [γκάτζι](#)·

- του πατώ τις τσιρίδες, βλ. λ. τσιρίδα·

- του πατώ τις φωνές, βλ. λ. φωνή·

- του πατώ (το) μάτι, βλ. λ. μάτι·

- του πατώ τον κάλο, βλ. λ. [κάλος](#)·

- τους πατήσαμε (κάτω), (για αθλητικά παιχνίδια, ιδίως για ποδόσφαιρο ή μπάσκετ) τους κατανικήσαμε: «μόλις άρχισαν τα παιδιά να παίζουν σύμφωνα με τις δυνατότητές τους, τους πατήσαμε κάτω»·

-του πατώ φρένο, βλ. λ. [φρένο](#)·